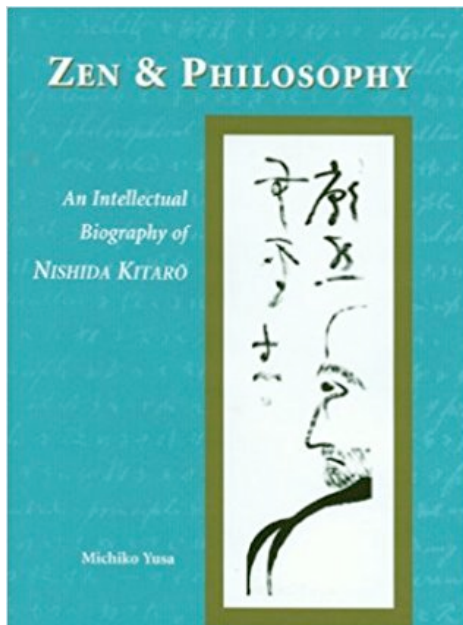

Ressenya-resum de Raimon PANIKKAR, «A Contemplative life», pròleg a Michiko YUSA, *Zen & Philosophy. An intellectual biography of Nishida Kitaro*, University of Hawai'i Press, Honolulu, 2002; text basat en la tesi doctoral dirigida pel mateix Panikkar.

Fina Grabuleda, membre del Seminari Panikkar UdG
setembre 2016

Comença el pròleg Raimon Panikkar incidint i destacant el fet que el treball de Michiko Yusa és una biografia intel·lectual i que, per tant, no es tracta d'«un simple relat històric dels esdeveniments, més o menys interessants, d'una persona concreta» com tampoc és «un capítol més en la història de les idees el qual descriu la connexió més o menys lògica del pensament d'una persona amb les idees prevalents en un espai i moment concrets».

«Tanmateix, una biografia intel·lectual cerca apropar idees com si fossin entitats vives personificades en una persona viva. Les connexions no són només lògiques sinó també vitals. Un filòsof no només té idees i escriu sobre elles; ell *viu*. Un filòsof autèntic sempre manté una mesura de reserva sobre les seves idees, conscient de les seves limitacions —de les limitacions de les idees— de la mateixa manera que és conscient de les seves pròpies limitacions físiques. Un filòsof de veritat no és un professor de filosofia —com Kant diria—, no és un *Lesemeister*, un professor de doctrines, però sí que és un *Lebensmeister*, una guia per a la vida —com afirmaria Eckhart. Intentar una biografia intel·lectual d'aquest tipus suposa penetrar en la vida de l'intel·lecte personificat/encarnat per un d'aquells pocs, tal i com Fichte irònicament ho escriu, “condemnat per Déu a ser filòsofs”».

Lloa el treball de Michiko Yusa de la qual n'havia estat professor-tutor en el seu màster i posterior doctorat. Explica que fou ell mateix, qui féu esment a Michiko Yusa de la importància de la figura de Nishida Kitaro.

Continua lloant el llibre tot afirmant que Yusa «exemplifica una de les contribucions de Nishida a la filosofia: la superació de la dicotomia epistemològica entre objectivitat i subjectivitat».

Explica la importància que té la figura de Nishida per a ell. Així el considera «un exemple viu de la lluita per situar-se per sobre de la separació entre *theoria* i *praxis*». No defineix a Nishida ni com a marxista perquè no formulà conclusions teòriques a partir d'accions concretes, però tampoc les seves teories no el portaren a l'acció i, en conseqüència, tampoc el cataloga d'idealista. Segons Panikkar, la seva experiència no-dualística el féu adonar de la falsedat de la dicotomia entre els dos (*theoria* i *praxis*). Així, «l'actitud *advàitica*, una característica essencial en l'esperit oriental —si se'm permet la

simplificació—, nodrí la vida de Nishida a través de la disciplina del Zen. La seva fou de veritat una *vida contemplativa*. ¿Com sinó hauria pogut mantenir l'equilibri entre la revolució iniciada per la Restauració Meiji i la seva inesperada intensificació, liderada pel militarisme patriòtic que la seguí? Abraçà l'esperit Meiji en obrir-se completament a la influència filosòfica de la filosofia occidental en la seva forma moderna. Tanmateix, no traí la seva saviesa oriental tot esdevenint un mer expert japonès en pensament europeu. Això pot ser part de la raó per la qual alguna de les seves interpretacions de l'idealisme alemany ens sobten atès que no són del tot hermenèuticament acurades segons els estàndards occidentals. ¿O és potser una *felix culpa*?»

Assenyala una consideració d'entre moltes. Destaca la importància cabdal de l'experiència en la vida, inclosa també en l'activitat filosòfica; experiència entesa com una zona de reunió per a la trobada entre l'Est i l'Oest. Subratlla, així, el fet que per a Nishida «la filosofia fou una companyia indispensable per a una existència humana conscient».

Concep a Nishida com «un exemple viu de la fecundació mútua que tota sola, segons Panikkar, pot salvar la nostra civilització dominant de la globalització letal».

Panikkar comença a contraposar els termes *objectivitat* i *subjectivitat* que desenvoluparà en el següent paràgraf: «La separació entre objectivitat i subjectivitat és el forat dintre el qual la filosofia oficial ha caigut, començant pel divorci de la religió de la filosofia i el de l'epistemologia de l'ontologia». Posa com a exemple el fet que considerar que les intencions que algú té en construir un cotxe influencien la naturalesa mateixa del cotxe pertany a formes de pensament primitives atrapades en la superstició i la màgia.

Panikkar es fa un seguit de preguntes del tipus: ¿Què té a veure el Zen amb la filosofia? per a il·lustrar el paràgraf anterior.

Contraposa dos personatges Kant, que no tenia res a amagar com a ciutadà, i Francis Bacon de Verulam, la vida política del qual sí que tenia coses a amagar. Kant, però, adoptà com a *motto* una frase de Bacon per a la segona edició de la *Crítica de la raó pura*, tot posant l'accent en la primacia de l'objectivitat: «En relació a nosaltres mateixos, ens mantenim en silenci; en relació a la cosa en ella mateixa, demanem a la gent que pensi sobre ella» —en llatí a l'original. Així, Nishido Kitaro fou reticent a incloure la seva vida personal en la seva activitat filosòfica extenuant. Destaca el fet, però, que l'obra de Michiko Yusa hagi estat capaç de trencar el silenci sobre la vida de Kitaro i ajuntar la vida i l'obra d'aquest filòsof destacat de l'Escola de Kyoto. Assenyala que Yusa descobreix «una diferència fonamental entre Orient i Occident molt més important que l'obsessió nacionalista amb la identitat japonesa que s'estengué com una plaga en l'imperi japonès durant la vida de Nishida. On Bacon havia defensat l'objectivitat i Kant havia cregut en la supremacia de la cosa en ella mateixa, Nishida està preocupat en superar la ruptura subjecte-objecte d'una manera diferent a la que l'Idealisme alemany féu».

Retorna Panikkar, emprant exemples, a l'afirmació que una intenció subjectiva amb la qual un realitza una acció objectiva influencia tant al que fa l'acció com a la cosa que és feta. «Només vol assenyalar que superar la dicotomia entre teoria i pràctica és molt més

que una subtileza teòrica». Així Panikkar assenyala que Nishida escriví al seu estudiant Tanabe Hajime: «No hi ha cap altre camí per dur a terme el treball d'un mateix que pensar profundament en un mateix». Així Hajime definí la tasca del filòsof com «de meditació transformada del *zange* ('penediment') —un terme budista que traduí com a *metanoia* i que interpretà com un salt, amb gràcia, des de la autosuficiència (*jiriki*) a la transcendència (*tariki*)». Acaba concluint Panikkar que no existeix ni objectivitat pura ni subjectivitat pura tot afirmant que «el dualisme és tan letal com el monisme —i l'*advaita* s'apropa amenaçadorament per l'horitzó».

La biografia que Panikkar prologa és «no només una narració fascinant de la vida d'un gran filòsof, però també una clau hermenèutica per comprendre la seva filosofia —no sempre fàcil de llegir—, i per situar el *lloc* del punt de trobada entre cultures i filosofies». Considera que el terme de Nishida *basho* s'hauria de traduir amb propietat pel terme pitagòric *aither* o el platònic *chora* i no pel terme aristotèlic *topos*. Segons Panikkar es tracta d'un exemple obvi d'empobriment de la tradició moderna filosòfica. Acaba mostrant Panikkar confiança en el fet que l'Escola de Kyoto continuï florint.

Aquesta biografia intel·lectual de Nishida mira d'entrellaçar la història de la seva família, la seva carrera acadèmica així com la seva vida política. La teoria del coneixement de Nishida insisteix en que «conèixer alguna cosa suposa estimar-la i que estimar de veritat alguna cosa significa conèixer-la». Aquesta teoria fou escrita quan una de les filles de Nishida morí i intentava buscar consol amb un amic que havia viscut una situació similar un temps abans. Segons Yusa, aquest text «demostra que la seva —de Nishida— experiència de *tariki* com a acte de confiança en la gràcia, i la seva consciència de la insuficiència de *jiriki* com una mera confiança en un mateix. L'observació de Fichte que la filosofia que un escriu té molt a veure amb el tipus de persona que un és, ressona molt en la vida de Nishida». Acaba afirmant Panikkar que no és pot apreciar correctament la contribució a la filosofia de Nishida sense considerar l'experiència del Zen i el marc històric dels primers anys del període Meiji.

Michiko Yusa davant de la seva monografia sobre Nishida i la seva tesi doctoral, oberta. Tots dos en el Fons Raimon Panikkar de la Biblioteca de la UdG

Destaca Panikkar la importància de la trobada de Nishida, i de retruc de l'Escola de Kyoto, amb la cultura occidental com un punt de partida de fecundació mútua. Per què, continua Panikkar, «l'Occident és molt més que Il·lustració i filosofia post-Il·lustrada i l'Orient és molt més que el Japó de Meiji i l'era post-Meiji». I conclou que aquestes trobades profundes suposen «un encoratjador signe d'esperança».